

معرفی هسته پژوهشی پیشگیری از خودکشی

دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روانپزشکی تهران)

تهیه و تنظیم:

دکتر سید کاظم ملکوتی

(معاون پژوهشی دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان)

تابستان 1395

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

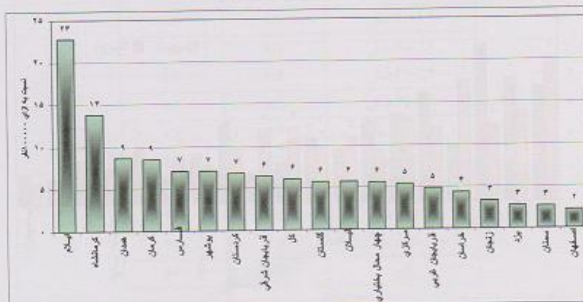
1	مقدمه و کلیات
4	چشم انداز
4	ماموریت
5	خطوط تحقیقاتی
6	برنامه‌های بلند مدت، میان مدت، کوتاه مدت
6	نتایج مورد انتظار
7	ارکان هسته
7	گروه پژوهشی
7	مسئول ترجمان دانش
8	منابع

مقدمه و کلیات

میزان رفتارهای خودکشی در کشور ما رو به تزاید است. آمارهای نشان می‌دهند که طی سال‌های گذشته آمار آن به دو برابر افزایش یافته است.

این روند با روند جهانی نرخ خودکشی همسو می‌باشد. طبق آمار سازمان جهانی بهداشت سالانه 800000 تا 1000000 در سال در اثر خودکشی فوت می‌کنند. خودکشی دهمین علت مرگ در میان تمام سنین و سومین علت مرگ در میان گروه سنی 15 تا 34 سال است. میزان خودکشی در کشور ما حدود 6 نفر به ازای هر 100000 نفر جمعیت و نیز میزان اقدام به خودکشی 50 تا 100 برابر خودکشی است. میزان خودکشی منجر به فوت در برخی از استان‌های کشور به بالاتر از 20 نفر به ازای هر صد هزار نفر نیز می‌رسد. بر اساس شواهد فوق، خودکشی یکی از الویت‌های بهداشت روان سازمان جهانی بهداشت، منطقه امروز و نیز وزارت بهداشت و درمان کشور می‌باشد.

نمودار ۵-۱۰- میزان مرگ اختصاصی ثبت شده ناشی از خودکشی به ازای ۱۰۰ هزار نفر از جمعیت در ۱۸ استان کشور در سال ۱۳۸۱

از حدود 15 سال قبل فعالیت‌های پژوهشی و اجرایی توسط دفتر بهداشت روان وزارت بهداشت، دانشگاه‌های علوم پزشکی و مراکز تحقیقاتی انجام شده و مقالات بسیاری در مجلات فارسی زبان و انگلیسی زبان به چاپ رسیده است. در سطح ملی نیز سمینار پیشگیری از خودکشی در سال 1387 توسط دانشگاه علوم پزشکی ایران برگزار شد. به علاوه در سال 1392 جمعیت علمی پیشگیری از خودکشی ایران نیز با کسب مجوز از وزارت علوم به تصویب و فعالیت‌های خود را آغاز نموده است.

از جمله فعالیت‌های دانشکده علوم رفتاری (انسیتو روانپزشکی تهران) در این حوزه مشارکت در سال 1380 در طرح

تحقیقاتی مشترک میان 9 کشور از جمله در ایران با هدایت سازمان جهانی بهداشت ژنو انجام شد. انجام دو طرح ملی به هدف ادغام طرح ملی پیشگیری از خودکشی در خدمات مراقبت‌های اولیه طرح‌های تحقیقاتی اجرایی در کرج، نهاوند، خرم‌آباد و کوه‌دشت انجام شد. نتایج این طرح‌ها در تدوین طرح ملی پیشگیری از خودکشی به کار گرفته شد که در حال حاضر در حال اجراء می‌باشد. در کنار اقدامات تحقیقاتی و نیز اجرایی اشاره شده، وجود یک هسته تحقیقاتی مستقل در دانشکده علوم رفتاری که طلابه دار این دسته از مطالعات در کنار دفتر بهداشت روان کشور بوده است می‌تواند به موضوع شناخت رفتارهای خودکشی و نیز راهکارهای پیشگیری از آن پردازد.

اختلالات بهداشت روان 14% دالی بیماری‌ها را تشکیل می‌دهد. از آن میان افسردگی به دومین اختلال در سطح جهانی و نیز در ایران تبدیل شده است. شیوع افسردگی از مهمترین دلایل اقدام به خودکشی است که میزان آن طی ده سال گذشته از دود 5 در صد به 12 در صد افزایش یافته است. از این رو می‌توان انتظار داشت که که در سالهای آتی اگر اقدام موثر و منظمی در سطح ملی رخ ندهد نرخ خودکشی به صورت قابل ملاحظه‌ای افزایش یابد.

چشم انداز

تبدیل شدن برنامه‌های پیشگیری از خودکشی به یکی از برنامه‌های موفق در کشور در حوزه بهداشت روان و بهداشت عمومی و الگوی قرار گرفتن آن در سطح منطقه

ماموریت

هسته پژوهشی پیشگیری از خودکشی تا توجه به مؤلفه‌های زیر رسالت و مأموریت خود را تبیین نموده است:

- 1- مخاطبین جدی در سطح کشور برای تحقیق و ارزیابی خدمات پیشگیری از خودکشی در حال حاضر به ویژه در برخی از مناطق کشور به ویژه در سال‌های آتی دارد
- 2- سیستم خدمات بهداشت روانی به تحقیقات کاربردی برای پیشگیری از خودکشی وجود دارد
- 3- پیشگیری از خودکشی از الویت‌های برنامه بهداشت روان کشور و سازمان بهداشت جهانی در سطح جهانی و منطقه‌ای می‌باشد
- 4- سازمان‌های اجرایی کشور، سازمان بهزیستی و نیز دفتر بهداشت روان وزارت بهداشت نیاز به چنین خدمات تحقیقاتی می‌باشد.

- 5- افزایش نرخ افسردگی در جامعه احتمال افزایش نرخ خودکشی را بیشتر خواهد نمود که خود نیاز به وجود هسته تحقیقاتی را افزایش می دهد
- 6- سطح فعالیت این هسته در ابتدا ملی و منطقه است و با گسترش دامنه فعالیت های خود و ارتباط با کارشناسان بین المللی در سطح جهانی فعالیت خواهد نمود
- 7- وجود سازمان های اجرایی در سازمان بهزیستی و وزارت بهداشت زمینه کار کاربردی تری را فراهم می نماید

خطوط تحقیقاتی

- ✓ بررسی ریسک فاکتورهای رفتار خودکشی
- ✓ بررسی اثر بخشی برنامه های پیشگیری از خودکشی
- ✓ بررسی اثر بخشی خدمات موجود در سازمان های دولتی برای پیشگیری از خودکشی
- ✓ سیستم ثبت رفتارهای خودکشی
- ✓ همکاری با سازمان ها و افراد متخصص در این حوزه در منطقه WHO/EMRO

برنامه‌های بلند مدت، میان مدت، کوتاه مدت

- ✓ ارتقاء برنامه ملی پیشگیری از خودکشی کشور
- ✓ ارتقاء سیستم ثبت ملی رفتارهای خودکشی وزارت بهداشت و درمان
- ✓ تدوین برنامه‌های پیشگیری از خودکشی متناسب با استراتژی‌های سازمان جهانی بهداشت
- ✓ برگزاری سمینار ملی و منطقه‌ای پیشگیری از خودکشی در منطقه امرو
- ✓ کمک به چاپ و نشر مجله انگلیسی زبان پیشگیری از خودکشی با کمک جمعیت پیشگیری از خودکشی ایران
- ✓ همکاری با سازمان بهزیستی معاونت آسیب‌های اجتماعی برای ارتقاء خدمات ارایه شده توسط آن سازمان به افراد در معرض اقدام کننده به خودکشی
- ✓ ایجاد تشکیلات منطقه‌ای با همکاری مراکز همکاری با سازمان جهانی بهداشت در بهداشت روان در کشورهای مراکش و پاکستان

نتایج مورد انتظار

- ✓ ارتقاء کیفیت بیمار یابی برنامه ملی پیشگیری از خودکشی

- ✓ کاهش نرخ خودکشی به میزان 10% تا سال 1404
- ✓ کمک به ارتقاء خدمات سازمان بهزیستی با هدف ارتقاء هزینه اثر بخشی
- ✓ پیگیری اقدام‌کنندگان به خودکشی توسط سیستم ثبت مراقبت‌های اولیه

ارکان هسته

مسئول: دکتر سید کاظم ملکوتی

Malakouti.k@iums.ac.ir

دستیار: دکتر بهروز قنبری

گروه پژوهشی

دکتر احمد جاجبی

دکتر رئوفه قیومی

دکتر بهروز قنبری

دکتر مرضیه مولوی نجومی

مسئول ترجمان دانش

دکتر سید کاظم ملکوتی

منابع

- Seyed Kazem Malakouti, Marzieh Nojomi, Hamid Reza, Ahmadkhaniha, Mohammad Hosseini, Maryam Yekeh Fallah, Mosleh Mirzaei Khoshalani. (2015). Integration of suicide prevention program into primary health care network: a field clinical trial in Iran. *Medical journal of Islamic Republic of Iran*, vol. 29, 2015.
- Seyed Kazem Malakouti, Marzieh Nojomi, Marjan Poshtmashhadi, Mitra Hakim Shooshtari, Friba Mansouri Moghadam, Afarin Rahimi-Movaghr, Susan Afghah, bolhari Jafar, Sharzad Bazargan-Hejazi. (2015). Integration of suicide prevention program into primary health care network: a field trial study in Iran. *BioMed Research International*, vol. 2015, article ID: 193729, 9 pages.
- Malakouti SK, Farnoush Davoudi F, Khalid S, Masoud Ahmadzad Asl M, Moosa Khan M, Alirezaei N, Mirabzadeh A, DeLeo D. (2015). The Epidemiology of Suicide Behaviors among the Countries of the Eastern Mediterranean Region of WHO: a Systematic Review. *Acta Medica Iranica*, Vol. 53, No. 5 (2015).
- Ghanbari B, Malakouti SK, Nojomi M, Alavi K, Khaleghparast SH. (2016). Suicide prevention and follow-up services: a narrative review. *Global journal of health sciences*, vol 8, no. 5, 145-53.

- World Health Organization. (2004). Mortality and burden of disease estimates for WHO member states in 2002. Retrieved from http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/en/
- World Health Organization. (2014). Preventing Suicide: A Global Imperative. Draft version 05; 26 March 2014. Retrieved from http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/131056/5/9789241564779_jpn.pdf?ua=1
- Hawton, K., & van Heeringen, K. (2009). *Suicide. Lancet*, 373(9672), 1372-1381. [http://dx.doi.org/10.1016/s0140-6736\(09\)60372-x](http://dx.doi.org/10.1016/s0140-6736(09)60372-x)